



ד"ר נירן: "הידע שלי בחשבון דיפרנציאלי ואינטגרלי ובתכנות של אלגוריתמים לא עוזר לי בעבודתי כפסיכיאטר. אבל אני רוצה לחשוב שכן הבאתי חשבו מעולם המחשבים שכן עוזר לי. למשל, בתחום של המחקר - בפסיכיאטריה חישבונית מנסים להבין תהליכים, גם תהליכים וגם פתולוגיים"

טייס, איש הייטק ועורכת דין עזבו הכל והלכו להתמחות בפסיכיאטריה. למה? התשובות בעמוד 4

פסיכיאטריה

# המציל נפש אחת

מה גורם לטייס, איש הייטק ועורכת דין לעזוב קריירות משגשגות ולהשקיע שנים ארוכות בהתמחות בפסיכיאטריה? האם זו סקרנות? תחושת שליחות? אתגר? רצון לסייע לאנשים ברגעים הכי כואבים של החיים? • שלושת האנשים המאוד-מיוחדים שלפניכם מסבירים שלמרות הקשיים והתנאים הלא-פשוטים, במקרה שלהם - כל התשובות נכונות | אמיר קמינר



"הטובים לפסיכיאטריה?" מכריז ר"ר גלעד אגר (38), מתמחה בפסיכיאטריה במרכז לבריאות הנפש גאה, על משקל הסיסמה המפורסמת "הטובים לטיסו". אגר מבין דבר או שניים בשני התחומים - הוא היה בעברו איש צוות אוויר בטייסת F16, ולפני שפשט את המדים שירת כסגן מפקד טייסת שני. לפני 13 שנים החליט לוותר על קריירה מבטיחה ומתגמלת ולצאת למסלול שיכשיר אותו להיות רופא פסיכיאטר. "מאז שאני בן תשע חלמתי לטיס", הוא מספר, "אבל לצד האהבה לחפצים מעופפים, אהבתי לעזור לאנשים. אז אחרי שהגשמת את חלומות הילדות, פנית לעסוק בדברים רציניים. גדלתי במושבה בעמק יזרעאל ובתור ילד הייתי נוסע עם הוריי לשכונת הרד בכרמל. הייתי מקבל דמי כיס לקנות לעצמי משהו ותמיד הייתי מחלק בין הקבצנים שברחוב. הכספים אף פעם לא הספיקו לכל הקבצנים וזו הייתה תוויה מאוד מייסרת".

אגר הצעיר היה קרוב הרבה יותר למדעי הנפש מאשר לקרבות האוויר. "הייתי ילד עם המון פחדים. עד גיל מאוחר יחסית התקשיתי להרפות משמלת אמי. אם הייתי אומר או למי שהו, שכמה שנים מאוחר יותר אמצא את עצמי טס בלילות הכי רחוק שאפשר משמלת אמי, לא היו מאמינים לי. אבל הילד ההוא תמיד הולך

את המורכבות שבין ההתפתחות הפסיכולוגית של הנפש לביווגיה של המוח. הייתי בלימודים בשתי מחלקות סגורות אינטנסיביות ואהבתי לבוא בבוקר אל תוך ההמולה הזאת. אין דבר מספק יותר מלשחרר אדם הכלוא בתוך מחל"תו".

איך היה לעשות הסבה מקצועית בגיל מאוחר?

"יש בזה חיסרון ויש בזה יתרון. בהתחלה שאלתי את עצמי אם אני מוכן לעוד מרתון. אם סופרים את הלימודים ואת ההתמחות, אני במסלול הכשרה כבר 13 שנים. זה יותר ממה שגדרש בשביל ללמוד להטיס חללית. מצד שני, ברפואה אתה אף פעם לא יודע הכל. תמיד יש גילויים חדשים, תמיד יש מה ללמוד. זה חוצה גילים, זה היופי במקצוע. בשונה מאשר במקצועות אחרים, הגיל לא מהווה חיסרון. החיסרון הוא אולי הגיל שבו אתה סוף-סוף עומד על הר-

איתי ונשארה משם רגישות לכאב נפשי, כאב שהוא גדול ומורכב בעיניי מכאב פיזי. אז כשני גמרו לי דמי הכיס על הקבצנים של הרד, ראיתי את עצמי נמצא שם בשביל אלו שנפשם מיוסרת. לאורך השנים הרגשתי שאני מצליח להגיע לאנשים נשים בשיחה והבנתי את ערכה המרפא. מאז יש לי פנטזיית הצלה, ואני חושב שזה טוב שלמטפ"לים תהיה פנטזיית הצלה".

אגר מונה סיבה נוספת, יותר רומנטית, לה חלטה לפנות לפסיכיאטריה. "כבצא פגשתי את מיכל, אשתי. היא באה ממשפחה של רופאים ועזרה להשתחרר ולהתחיל את לימודי הרפואה. אחרי התלבטות רבה החלטתי להצטרף אליה, להשתחרר ולהחליף עוד תחושת בחיים האלה. זו הייתה החלטה לא קלה. אני זוכר שמפקד הבי סיס שלי באותה התקופה שאל אותי איך אני מוותר על להיות לוחם אווירי. עניתי שיש עוד מקומות ששווה להילחם עבורם. בחרתי בפסיכיאטריה כי זה פשוט המקצוע הכי מרתק והכי מורכב בעיניי. לראות מה שהמוח מסוגל לעולל,

גליים מבחינה כלכלית. אני עוד שוקל לקחת הלוואה מהחברה שתמכתי בהם פעם בשכונת הרר. היום אשתי ואני הורים לשלושה ילדים ועדיין שנינו במסלולי התמחות. היופי בזה הוא שאני זוכה לשמוע את בתי בת השש מסבירה שאבא מטפל במי שעצוב, או במי שכועס, או במי שמבולבל. והאמת, זה מכסה את כל מה שאבא עושה".

**תסביר.**

"זה מקצוע מרתק, במרכזו עומד האדם והבנת הטבע האנושי. מקצוע לאנשים שאוהבים אנשים, שבו שיחה עם המטופל היא לא מילה גסה. הוא משלב רוח ומדע, נוגע בכל קשת הגילים, מינקות ועד ליוזי סוף החיים. הפסיכיאטריה מלווה את האדם לאורך כל אבני הדרך ההתפתחותיות ועוסקת במגוון רחב של פתולוגיות. בנוסף, לכל מי שמתעניין במחקר, אין איבר שצפויית בו פריצות דרך מחקריות מלהיב יותר מאשר חקד המוח".

**הבאת משהו מתחום הטיס לעבודתך בפסיכיאטריה?**

"אני לא מצטער על המסלול שעשיתי. יש בו גם הרבה יתרונות. הייתי חלק מהנהלה של טייסת, שהיא אחד הגופים היותר יעילים שקיימים לדעתך. אין אחר ודע לחיל האוויר בעיר, למ, מבחינת תכנון, ריוק, דבקות, שאפתנות, יצירתיות, למידה מטעויות ועמידה ביעדים. זה הופך להיות משהו שטבוע בך ובא לידי ביטוי בכל תחום. הרברים שעשיתי בצבא השאירו אותי עם תחושת מסוגלות גדולה, ובמקצוע כמו פסיכיאטריה זו תכונה חשובה".

"ד"ר אגור מודע לכך שהמקצוע סובל בשנים האחרונות ממזוקקה קשה של כוח אדם. הרבה אנשים, ירופאים לא יוצאי דופן בהקשר הזה, פוחדים מפסיכיאטריה, מהשיגעון, מהאזורים הלא-מוכרים בעצמם. יד שבורה אפשר להבין. הנפש היא דבר פחות ברור. כשטורנט לרפואה חולם להיות רופא, הוא חולם על פרוצדורה הרואית, על מטופל מוקיר תורה ועל הכניסה מכובדת. בפסיכיאטריה אין הרואיקה, יש תהליכי טיפול ממושכים ומורכבים. במחלקות פסיכיאטריות אקוטיות, המטופל בחלק גדול מהמקרים לא מבין שאתה עוזר לו. לפעמים הוא יודע לזהות את זה כשמצבו משתפר, או שהמי שפחה יודעת להוקיר תורה, אבל זו סיטואציה מאוד ייחודית לטיפול באדם שלא מודע למחלתו ולעזרה שהוא מקבל".

"בנוסף, הסטיגמה כלפי חולי נפש וכלפי המקצוע לא פסחה על הפוליטיקאים ועל מערכת הבריאות, וההשקעה בכוח אדם ותשתיות ראויות היא במרחק שנות אור ממחלקות אחרות

בבתי חולים כלליים. כך שגם סביבת העבודה לא מזמינה. אמר מי שאמר שחוסנה של חברה נמדד באופן בו היא מתייחסת לחולייה החלשה שבה, והמצב בארץ הוא תעודת עניות למערכת הבריאות ולחברה כולה. חשוב לי לומר זאת, בשם החולים ובשם המטפלים".

כאיש צבא לשעבר, הוא יודע לא רק למצוא בעיות, אלא גם להצביע על פתרונות אפשריים. "זו לא השחיקה שמורגשת, כמו המחסור. הרבר חוצה מגורים טיפוליים - צוות סיעודי, פסיכולוגים, עובדים סוציאליים. נדרש יחס גדול יותר של מטפלים/מטופלים שיאפשר טיפול מיטבי. זה רורש הקצאת משאבים. מעבר לזה, מי שפוסק במקצוע הם אנשים שאוהבים את מה שהם עושים, אוהבים את המטופלים. זה הקלף היחיד כנגד השחיקה".

## אחגראינטלקטואלי

"ד"ר רון גורן, 43, נשוי ואב לשלושה מכפר הס, התחיל לפני כארבע שנים את ההתמחות שלו בפסיכיאטריה, אחרי שעסק שנים רבות בתכנות בהייטק והשלים שני תארים במדעי המחשב. כיום הוא עובד במחלקה הסגורה במר"כ לבריאות הנפש גהה. "עברתי סוג של משבר גיל 40 בגיל 30", משחזר גורן. "היה חסר לי משהו. חיפשתי אחר אתגר אינטלקטואלי שונה, אחר משמעות וסיפוק. הבנתי שאני חייב לעשות שינוי מאוד דרסטי בחיי. החלטתי ללמוד רפואה, אבל עוד לא ידעתי אז שאתמחה בפסיכיאטריה. ואז הבנתי שהיעיסוק בנפש ובאיך הרברים עובדים מאוד מושך אותי. סיקרן אותי אינטלקטואלית מה קורה שם במוח. גיליתי שזה מספק ומתגמל אותי להתעסק ברגשות ובנפש של אנשים אחרים ולעזור להם ובמקביל, זה גם מפצח את העולם הרגשי הפנימי שלי".

**הבאת משהו מעולם ההייטק והמחשבים לפסיכיאטריה?**

"מבחינת העבודה הקלינית, מחשבים ופסיכיאטריה הם שני תחומים שמאוד חוקים אחד מהשני. עצם הידע שלי בחשבון דיפרנציאלי ואינטגרלי ובתכנות של אלגוריתמים, לא עוזר לי בעבודתי בפסיכיאטריה. אבל אני רוצה לחשוב שכן הבאתי משהו מעולם המחשבים שכן עוזר לי למשל, בתחום של המחקר - בפסיכיאטריה חישובית מנסים להבין תהליכים, גם תקינים וגם פתולוגיים. לפעמים מגיע אליי מטופל שעובד בתכנות או מתעסק במתמטיקה או בתחום תיאורטי שאני מכיר, ואני יכול לדבר איתו על זה. נוצר בינינו חיבור".

**העבודה שהתחלת לעבוד בתחום בגיל מבוזגר יחסית מהווה יתרון?**

"אני חושב שיש לי יתרון מסוים, בגלל נייסיון החיים. כשפסיכיאטר צעיר בא לטפל באנשים שעברו משברים שקשורים לגידול ילדים ולווגיות, ולא חווה זאת בעצמו, יותר קשה לו באמת להבין ולעזור. ככל שעברת יותר דברים בחיים, יש לך אפשרות להיות מטפל יותר טוב ליותר אנשים. המאגר של אנשים שיכולים להגיע לפסיכיאטריה הוא מוגבל. לא כל מי שלומד רפואה מתאים מבחינת כישורים ועניין לעבוד בבריאות הנפש. כדי לעסוק בתחום הזה צריך יכולת ורבלית והגשית ורצון להתעסק בדברים האלה. כמו שכירודג צריך ידיים מאוד טובות ולא להיבהל מדם, גם פסיכיאטר צריך להיות מוכן להתמודד עם רגשות ולא להיבהל מרגשות מאוד חזקים ומצבים מאוד חזקים".

**איך אתה מתמודד עם מגבלות הפסיכיאטריה?**

"הפסיכיאטריה יכולה לתת מענה חלקי ולא תמיד יכולה לרפא, אבל אנחנו יכולים לעזור לאנשים לחיות יותר טוב. לא תמיד החברה יודעת איך להתייחס לחולים ונותנת להם את התחושה שהם פגומים כאנשים, בגלל שיש להם מחלת נפש, וזה צריך להשתנות. כשחולה לב הולך לקרדיולוג בגלל שיש לו אייטסקיקת לב, לא מתייחסים אליו כבן אדם פחות טוב. אבל כשאנשים מקבלים אבחנה שהם סובלים ממניה דפרסיה, מסכיוופרניה או מדיאוקן, הם מרגישים מאוד רע עם עצמם. וחלק גדול מהסבל קשור לעובדה שמתייחסים אליהם כפגומים".

## זכויות האדם

"ד"ר נורית ברנע (39), אם לתינוק מגבעתיים, הגיעה לפסיכיאטריה מתחום עריכת הדין. "למרתי משפטים באוניברסיטת חיפה במקביל ללימודי רפואה בטכניון. כאשר סיימתי את לימודי המשפטים, התמחיתי בסניגוריה הציבורית הארצית ובמהלך השנים הקליניות של לימודי הרפואה התפרנסתי מעבודתי כעודכת דין".

**זה לא מתנגש?**

"לעיתים היו אינצידנטים. למשל, כאשר גיי ליתי במהלך ניתוח אליו הצטרפתי כסטודנטית לרפואה, שכעודכת דין הגשתי תביעה בגין רש לנות רפואית נגד המנתח. לאחר שסיימתי את לימודי הרפואה המשכתי לעסוק בניהול תיקים משפטיים ובייעוץ רפואי לעורכי דין, במקביל לעבודתי כרופאה".

**למה בחרת בסוף בפסיכיאטריה?**

"היה לי חזון של מה זאת פסיכיאטריה ושאפיה להתאים לכל מטופל את הטיפול הנכון כשבילו, באמצעות שינוי אורח חיים, שיחות ו/או תרופות, ולרפא נפשות פצועות.



ד"ר אנר: "מפקד הבסיס שלי שאל איך אני מוותר על להיות לוחם אווירי. עניתי שיש עוד מקומות ששווה להילחם עבורם. בחרתי בפסיכיאטריה כי זה פשוט המקצוע הכי מרתק והכי מורכב בעיניי. לראות מה שהמוח מסוגל לעולל, את המורכבות שבין ההתפתחות הפסיכולוגית של הנפש לביוכימיה של המוח"



צילומים: חתירין, טל שחר

ד"ר ברנע: "היה לי חזון של מה זאת פסיכיאטריה ושאיפה להתאים לכל מטופל את הטיפול הנכון בשבילו, ולרפא נפשות פצועות. לעיתים היו אינדיבידואליות. למשל, כאשר גיליתי במהלך ניתוח אליו הצטרפתי כסטודנטית לרפואה, שכעורכת דין הגשתי תביעה בנין רשלנות רפואית נגד המנתח"

המציאות אמנם טפחה פה ושם על פניי כמה לך הדרך, אולם החזון המקורי ממשיך להנחות אותי גם היום. התמחיתי בפסיכיאטריה כמרכז הרפואי ע"ש שיבא ואני ממשיכה לעבוד שם כפסיכיאטריה. בנוסף, יש לי קליניקה פרטית בתל-אביב ואני עוסקת במקביל גם ביעוץ רפואי לעורכי דין."

ואת אבן מצליחה לרפא נפשות פצועות? אני ממשיכה לשאוף לכך."

הבאת משהו מעריבת הדין לפסיכיאטריה? "המון. התמחיתי בסניגוריה הציבורית הארצית ומשם הבאתי עימי לפסיכיאטריה את השיבות זכויות האדם וקרושתן. התנגדתי לקשירות של מטופלים ולבידודם, גם כשזה היה חלק מהטיפול השגרתי במחלקות הפסיכיאטריות. אני תמיד שואפת להותיר בידי המטופל את ההחלטה האם ליטול את הטיפול המומלץ ו/או להתאשפז."

איך את מתמודדת עם השחיקה במקצוע? "לרעתי, הפסיכיאטריה היא אחר המקצועות הכי מלהיבים והכי פחות שוחקים. כפי שסיכיאטריה יש לי פריבילגיה להיכנס לעולמו האישי והפנימי של המטופל, לצלול לעומקים אינסופיים ולחשוב ביחד איתו על העולם ממנו הגיע, על העולם שהוא רוצה להיות בו ועל המסלול הנכון לשם בשבילו. העניין אף פעם לא נגמר. בנוסף, גם הגיוון בין עבודתי כרופאה לבין עבודתי כעורכת דין והאיוון בין העבודה לחיים האישיים, מסייעים לי להרגיש רעננה ומונעים שחיקה."

אבל גם ד"ר ברנע יודעת שכמו בכל תחום של הרפואה, לא תמיד ניתן לפתור את כל הבעיות. "לפסיכיאטריה לברה אין מענה לכי דירות ולניכור בעולמנו", היא אומרת. "בחור בשנות ה-30 ששם קץ לחייו בקפיצה מגשר שער הזהב בסן-פרנסיסקו, השאיר פתק על השולחן ברירתו הכמעט ריקה. הוא כתב בו: 'אני בדרכי אל הגשר. אם אדם אחד יחייך אליי בדרך לשם, לא אקפוץ'. החשיבות במניעת מוות מיותר מבדידות והאפשרות להציל חיים בחיוך, היא משימה חברתית וחינוכית".

kaminera@bezeqint.net